

Bela Nemet, dipl.ing.

Imenovanje-Nekomercijalno-Bez prerada 4.0 Hr

KAKO UZGOJITI TRAVNJAK

Nisu svi te sreće da žive u kućici u cvijeću, tj. njegovanom vrtu prepunom egzotičnog raslinja s fontanom i maštovitim stazicama, no to ne znači da Vam dvorište treba biti zakorovljeno i "ukrašeno" snećem. I najjednostavniji travnjak djelovat će uredno i pomoći će Vam da živite zdravije uz laganu rekreaciju.

PLANIRANJE

Čak i ako nemate namjeru uklopiti cvijetnjak ili saditi voćke ili ukrasno grmlje, ili dići sjenicu obraslu lozom s kutkom za sjedenje, trebat će malo razmisliti o rasporedu. Evo nekoliko natuknica koje valja uvažiti pri planiranju okoliša

- Trava slabo raste u (dubokom) hladu, posebno ispod oraha i još nekih stabala.
- Ne morate biti stručnjak za Feng-shui, da prihvatite da
 - visoko raslinje treba postaviti u pozadinu, a u prednji plan se sadi niže raslinje
 - Ako sadite ukrasnu biljku, planirajte zamišljajući je kao odraslu biljku, a ne mali grmić kakav je u vrijeme sadnje, ako ne želite da Vam kasnije zakloni pogled na okoliš.
 - Ako Vam supruga želi rožicu tu, pa rožcu tamo i tako trč-trč pa rožica, odlučno odbite to. Također izbjegnite "otočiće" sa cvijećem razasute po travnjaku, ako ne želite komplikacije s održavanjem travnjaka. Održavanje se naime sastoji od redovitog košenja, pa će Vam brzo dosaditi s kosilicom obilaziti svaku biljku ili "otočić" u sred travnjaka.

i povrtnjak rasporedite tako da Vam travnjak ostane cjelovit, vodeći računa o potrebama biljaka za svjetlom.

- Rubove travnjaka ogradite prema cvjetnoj gredici ili povrtnjaku solidnim zidićem ili većim kamenjem. Najgora kombinacija je travnjak s otočićima za cvijeće razasutim po travnjaku, ograđenima sitnijim kamenčićima. To su idealni uvjeti za uništavanje noževa na kosilici.

- *Sitnije kamenje (veličine oraha ili malo veće ili manje) razasuto po travnjaku, također je idealan način za uništavanje noževa kosilce. Koristite li kamenje za ograđivanje rubova travnjaka, mora biti dovoljno veliko da se dobro vidi u višoj travi koja duže nije pokošena.*
- *U sjenovitom ili povremeno osunčanom mjestu, predvidite kompostište ili prostor za odlaganje korova i pokošene trave (akoje ne mislite nositi svaki puta u bazu za smeće). Iako se u načelu na kompostište ne odlaže korov sa sjemenom, u prikladnom uglu dvorišta možete korov i sa sjemenom slagati na hrpu.*

- *Nakon tri-četiri godine, i sjeme će istrunuti u hrpi koja se stalno prekriva novim korovom, pa će iz te biljne mase nastati vrijedan kompost. Detaljnije o izradi kompostišta u našen članku [Biovrt \(PDF\)](#). No bitno je reći, da **KOMPOSTŠTE NIJE SMETIŠTE !** Na njega spada samo zeleni otpad. No možete na njega odlagati i kuhinjski biljni otpad (otpad životinjskog porijekla smrdi). Na kompostištu će pretrunuti i tanje grančice, od obrezivanja stabala ili loze, ali h treba usitniti, da se gusto slegnu s ostalim materijalom, jer će se inače masa previše ventilirati i našušureno granje godnama neće istrunuti, a osim toga zauzet će previše prostora. Na slici je hrpa na koju je par godina odlagan sav korov. Nakon cca tri godine, od njega je ostala samo dobra hrpa rahlog humusa. Po prekidu odlaganja korova hrpu valja pokriti neprozirnom pokrivkom da se spriječi nicanje zaostalog sjemenja i ispiranje ili presušivanje komposta. Ako ga nećete odmah iskoristiti, do sljedeće sezone možete ga čuvati i u plastičnim vrećama. Dugo stajanje na kiši i suncu, može mu naime smanjiti vrijednost. Na dužoj hrpi možete s jedne strane izuzimati gotov kompost, a s druge nastavljati sa dodavanjem novog zelenila.*

PRIPREMA TLA

zavisi o tome kakav travnjak namjeravate izvesti. Kod nas nažalost nije uobičajeno da travnjak donesete iz vrtnog centra umotan u role, pa ga samo razmotate na pripremljenu zemlju. Trava se (uglavnom engleski ljulj, često s dodatkom djeteline, a

ponekad i s dodatkom korova) kupuje u sjemenu. Odmah treba reći da primorska klima i teža – glinasta zemlja koja brzo postaje nabijena engleskom ljuđu ne odgovara. Ako se zemlja dobro prekopa, očisti, zagnoji i razrahli, prvu godinu će niknuti lijepi travnjak, no vjerojatno ga nakon dvije godine više neće biti. Za to podneblje i tlo više će odgovarati neka autoktona – samonikla vrsta trave, koja neće besprijeekorno izgledati kao engleski travnjak, ali će preživjeti i suše i opstati na teškom tlu, uz donekle uredno održavanje. No to ne bi trebala biti trava sa klasjem, koje je u načelu jednogodišnje, a nakon gubitka klasja se ofuca i sasuši. Takvu, samoniklu travu, može se s dozom strpljenja uzgojiti i na težem tlu s dosta kamenja. Nije rijetkost da okućnice sadrže masu otpadnog materijala od gradnje kuće, koji trajno ostaje u zemlji, ili često sama zemlja u primorju obiluje sitnijim ili krupnijim kamenjem, a malo je vjerojatno da će netko iz cijele okućnice povaditi sve kamenje do dubine od 20 cm, ali ga treba odstraniti barem sa površinskog sloja od 5-10 cm. Ako nakon slijegvanja zemlje kamenje ispod površine proviri iz zemlje, postat će opasnost za noževe Vaše kosilice.

U svakom slučaju, dobra priprema tla je pola uspjeha, a obuhvaća:

- Obradu tla 15 – 20 cm duboko do sitno orašaste strukture.
- Odstraniti korove, korijenje i kamenje. Čak i sitnije kamenje približno veličine oraha u površinskom sloju može demolirati noževe Vaše kosilice.
- Obogatiti organskim ili mineralnim gnojivom NPK.

SJETVA

Vrijeme sisanja:

Tijekom vegetacije od proljeća do jeseni. Povoljan je travanj, ako je topal, zbog obilja vlage. U sušnim područjima (primorje) prikladno je samo proljeće, ako ne namjeravate stalno zalijevati travnjak dok dovoljno ne ojača.

Način sisanja

Ravnomjerno posijati po tlu, plitko pokriti uz pomoć grablji i povaljati. Mjesto valjanja može se rahlo pogaziti uz pomoć daščca sa remenčićem koje se obuju kao nanule. Daščica treba imati oko četiri puta veću površinu od tabana. Nakon sisanja redovno zalijevati, da se trajno održava vlažnost plitkog površinskog sloja zemlje.

Prilikom sisanja, neprilike mogu napraviti i mravi, koji će zrnca skupiti u hrpe. I to je razlog da sjeme plitko zakopamo i izvaljamo ili rahlo pogazimo daščanim "nanulama". Održavanje jače vlažnosti također mravima otežava posao. Ako je sjeme zavaljano, teže će i ptice načiniti veću štetu. Ako su prilike takve, da životinje uništavaju znatan dio sjemena, treba s time računati kod sisanja i sijati nešto gušće. Suviše gusti travnjak ipak nije dobar, jer se biljke međusobno zagušuju i trunu ako su pregusto posijane.

Prva kosidba

Za daljnji razvoj vrlo je važna prva kosidba travnjaka. Prvu kosidbu obavljamo kada trava naraste na 10 cm, a kosimo je na 4-5 cm. Pripaziti da kosilica pri prvoj kosidbi reže, a ne čupa travu, jer su mlade biljčice još vrlo nježne i slabo ukorjenjene.

ODRŽAVANJE

Lijepa, trajna i gusta tratina zahtijeva **redovito prihranjivanje gnojivom, zalijevanje i čestu kosidbu.** Pokošenu travu obavezno ukloniti (ako kosilica ne skuplja otkos, najbolje posebnom metalnom metlicom koja ne oštećuje travu). Tako se rješavamo i

većine korova. Korov koji ipak zaostane, uklanjamo mehanički. U principu smo protiv herbicida, pa makar nas više bolila križa od čupanja korova. Kad smo kod korova, posebno obratimo pažnju na agresivne vrste. U svakom podneblju to mogu biti drugačiji korovi, a čak i u istom podneblju pojedine najezde korova mogu se izmjenjivati iz sezone u sezonu. Kad je riječ o agresivnim vrstama, svaka pojava tih korova mora se nemilosrdno iščupati s korjenom, najbolje iza kiše kad je zemlja mekša. U protivnom, kroz mjesec, dva, mat ćete u dvorištu korovnjak, a ne travnjak. Agresivne vrste su uz neke puzavce one, koje imaju puno sjemenja bilo u klasju, po stabljikama, ili u cvatu (metlice ili balončići na vrhu sa "padobranima" koje raznosi vjetar). Ovdje navodimo nekoliko agresivnih vrsta čestih u primorju.

Ovo je agresivan korov, ako ga ne suzbijete u začetku, brzo ćete ga imati posvuda. Već i mlade biljčice pune su sjemenja po stabljikama (slika desno). Čuperki korova visine i do 40 cm prekrit će ostalo raslinje u gustim kolonijama. Važno ga je iščupati s korjenom prije nego lansiraju sjemenje, koje će mačke i druge životinje uspješno raznijeti po cijeloj okućnici. Ako ga imate po travnjaku, ne kosite travnjak prije nego ga uklonite, jer će kosilica perfektno raspršiti sjemenje po cijelom travnjaku

I ovaj puzavac se brzo širi. Svaki dio biljke, list, stabljika, korijen, koji se dočepa zemlje, izrast će u biljku koja u gustim kolonijama prekriva tlo i sve ispod sebe.

Srećom, lako se uklanja, posebno sa vlažnog tla. Ako se raširio u velikim kolonijama, najlakše ćete većinu odsraniti grabljama, ali i zaostale treba ukloniti pojedinačno. I njega treba sistematski uklanjati gdje god se pojavi.

I desno je vrsta prizemnog puzavca. Tankim končastim korijenom i stabljikama razvlači se po zemlji, mahovini, kamenju i brzo će ga biti posvuda. Svakako ne pomaže nicanju drugog bilja, iako se dobro slaže s korovom sa prethodnih slika.

Ova će biljka (desno) narasti do sedamdesetak centimetara, i na vrhu napraviti perušku s hrpom letećeg sjemenja koje će raznijeti vjetar, ako je ne počupamo prije toga. S lijeve strane slike vidi se ljekoviti trputac, koji također pravi "cvijet" s puno sjemenja. Neke od "korova" su naime i ljekovite

(primjerice trputac, matičnjak i druge), ili korisne kao prirodno gnojivo poput koprive. No, i ovdje je dobro planirati, pa za takvo bilje predvidjeti poseban prostor gdje će slobodno rasti, a iz travnjaka ćemo ih uklanjati.

Trava s klasjem lijevo, također je agresivna, pa je treba ukloniti s travnjaka prije košnje ako je već razvila klasje, da ne bi kosilica razbacala sjemenje po čitavom travnjaku. Ako to ne spriječimo, također će se ubrzo raširiti po cijelom okolišu.

Općenito je važno ukloniti osobito agresivne vrste prije nego se osjemene, čemu doprinosi redovito košenje travnjaka (ljeti svakih 15 dana).

Kad smo kod košnje, spomenimo da lake kosilice s najlonskom niti, koje jesu praktične (posebno za čišćenje oko rubova travnjaka i područja s kamenjem), više "bičuju" travu nego što je kose, posebno spomenute autoktone vrste koje su žilavije, rastu u gustim busenima i teško se kose sa slabijim kosilicama. Stoga je za preporuku uzeti jaču kosilicu, a još bolje koristiti onu s metalnim noževima. Tako se i trava manje maltretira, i lakše se oporavlja nakon košnje. U tom slučaju kosilicu s najlonskom niti koristit ćemo samo za mjesta gdje bi se noževi mogli oštetiti.

Uz malo spretnosti, moguće je i kosilicu na najlonsku nit pretvoriti u kosilicu s limenim nožem, pa će košnja biti neusporedivo efikasnija i brža, čak i sa slabijom kosilicom. Takvu prepravku međutim radite na vlastitu odgovornost, a koristiti je treba uz maksimalni oprez, jer Vam može nanijeti ozbiljnu ozljedu. Uz noge u čvrstoj obući, čuvati treba i kabel za napajanje, kome će kosilica s nožem oguliti izolaciju ili ga precvikati bez pardona.

Dosijavanje

Ako travnjak mjestimično "očelavi", praznine se očiste, zemlje razrahli i usitni grabljama. Ako je zemlja nabijena, razrahljivanje je najbolje izvesti vilama za kopanje, da se postojeći buseni trave ne unište. Vile samo zabosti i zanjihati, bez okretanja zemlje, a nastale krupne grude usitniti grabljama. daljnji postupak je isti kao kod sisanja novog travnjaka. "Zakrpe" bi se za oko šest tjedana trebale izjednačiti sa ostalim postojećim travnjakom.

Prozračivanje

Nakon dužeg vremena, u težim, ilovastijim vrstama tla zemlja se djelovanjem močenja i sušenja jako nabije i stvrdne. Stoga se preporuča u tom slučaju povremeno prozračivanje, koje se obavlja uz pomoć prikladnog "ježa", tj. valjka sa čavlima kućne izrade, koji će malo razrahliti zemlju bez veće štete po travu. Isto tako je ponekad potrebno prorjeđivanje ako je trava suviše gusta, da ne bi došlo do truljenja biljaka pri korjenu.

Sve to važi prvenstveno za travnjak tipa engleski ljulj, dok kod autoktonih trava može ispasti teže izvedivo, ali i rjeđe potrebno. Također i opisani način sijanja se odnosi na travu koja se dobavlja u sjemenu.

Završne napomene

Kod samoniklih vrsta teško ćemo se domoći dovoljne količine sjemena za opisanu sjetvu, pa će se vjerojatno morati pribjeći presađivanju busena s mjest gdje takva trava raste, na pripremljenu podlogu. Busene ćemo rasporediti jednoliko i nježno ugaziti po prostoru budućeg travnjaka i naoružati se strpljenjem dok se trava sama ne proširi i popuni praznine, uz održavanje vlažnosti dok se buseni ne prime i stalno uklanjanje korova s praznina. Može se pokušati i sa posipanjem pripremljene zemlje pokošenom osjemenjenom travom, preko koje ćemo nabaciti nešto rahle zemlje (najbolje komposta). Za popunu takvog travnjaka trebat će više vremena (možda i dvije sezone), ali će taj biti gotovo neuništiv.

Svaki travnjak će međutim očelaviti ako je pokriven bilo čime: lišćem sa obližnjeg stabla, predmetima koje smo ostavili na njemu, smećem i dr. Tko želi imati travnjak, mora se prema njemu ponašati kao prema dnevnom boravku. Na njemu se ne ostavljaju stvari, smeće, ne prosipaju kemikalije, ulje i sl. i redovito se "mete", tj. čisti od otpalog lišća, pokošene trave i korova i redovito kosi.

Pojava mahovine je pogubna za travnjak, i znak je pretjerane vlažnosti ili nedovoljne prozračivosti travnjaka.